

СЛОВО МОЛОДИМ ВЧЕНИМ

Вікторія Левківська

аспірантка кафедри економічного права
та економічного судочинства

Навчально-наукового інституту права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка,

юриста 1-ї категорії Центру європейських студій

Київського національного університету імені Тараса Шевченка
(Київ, Україна)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5768-4947>

vikalev-@ukr.net

DOI: 10.33498/Юш-2024-03-151

УДК 341.2

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ І ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Анотація. Забезпечення економічної безпеки країни набуває особливої значущості в умовах сучасної ринкової трансформації, глобалізації та євроінтеграції. Це актуалізує проблему впровадження міжнародного досвіду державного управління для забезпечення національної економічної безпеки, а водночас потребує врахування особливостей функціонування української держави на сучасному етапі і набутого нею досвіду в досліджуваній галузі. Процес адаптації міжнародних норм і практик до національного правового поля передбачає комплексний підхід, що охоплює не лише законодавчу гармонізацію, а й розвиток відповідних інституційних механізмів. Обґрунтовано, що імплементація міжнародно-правових стандартів та інтеграція зарубіжного досвіду є фундаментальним для зміцнення національної економічної безпеки та стійкості української держави в умовах глобалізованого світу.

Мета статті – дослідження процесу імплементації міжнародно-правових стандартів і зарубіжного досвіду в контексті правового забезпечення національної економічної безпеки.

У статті розглянуто моделі та системи забезпечення національної економічної безпеки в різних країнах світу, зокрема Японії, США, Китаї, а також у державах, що нещодавно здобули незалежність. Констатовано, що кожна з країн сформувала власну концепцію економічної безпеки на основі усвідомлення унікальності проблем власної економічної системи та вжила дієвих заходів щодо подолання негативних тенденцій за допомогою державного регулювання. Проаналізовано різні напрями забезпечення економічної безпеки в Європейському Союзі, що охоплюють промисловість, енергетику, зовнішню економіку й інші сфери.

Запропоновано рекомендації для України щодо імплементації міжнародного досвіду для забезпечення національної економічної безпеки: підтримка адаптивності економіки до глобальних змін, розширення зовнішньоекономічних зв'язків, підвищення ефективності та конкурентоспроможності національного виробництва, оптимізація зовнішньої торгівлі, забезпечення стабільності фінансового стану держави, залучення іноземних інвестицій та розвиток міжнародних транспортних і комунікаційних систем. Акцент зроблено на необхідності забезпечення доступу до іноземних ресурсів та розробленні обґрунтованої системи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Визначено основні загрози для України, зокрема: неефективність держсектору, правова нестабільність, відсутність конкуренції тощо. Доведено, що в сучасних умовах забезпечення економічної безпеки має стати основним напрямом зовнішньої політики української держави.

Ключові слова: правове забезпечення; національна економічна безпека; міжнародно-правові стандарти; інтеграція; гіперконкуренція.

© Вікторія Левківська, 2024

Забезпечення економічної безпеки країни має першочергове значення для будь-якої країни світу в умовах сучасної ринкової трансформації. Тобто захищати інтереси країни від порушення інших країн та негативного впливу внутрішніх і зовнішніх факторів. Проблема впровадження міжнародного досвіду державного управління для забезпечення національної економічної безпеки є надзвичайно гострою, оскільки в багатьох сферах суспільного життя ми використовуємо досвід країн усього світу, не враховуючи особливостей нашої країни.

Імплементация міжнародно-правових стандартів та інкорпорація зарубіжного досвіду в контексті правового забезпечення національної економічної безпеки є невід'ємною складовою сучасного процесу глобалізації та інтеграції. Розгляд такої імплементации набуває особливої актуальності в умовах постійної динаміки міжнародних економічних відносин і зростаючих викликів у сфері міжнародної безпеки. Процес адаптації міжнародних норм і практик до національного правового поля передбачає комплексний підхід, що охоплює не лише законодавчу гармонізацію, а й розвиток відповідних інституційних механізмів.

Акцентується увага на необхідності глибокого аналітичного осмислення зарубіжних моделей і стратегій, з метою їх ефективної інтеграції у національну систему економічної безпеки. Це передбачає вивчення досвіду країн із розвиненими економіками й адаптацію найкращих практик з урахуванням специфіки внутрішніх економічних процесів.

Важливим аспектом є також взаємодія національної правової системи з міжнародними правовими механізмами, що передбачає активізацію міжнародного співробітництва та участь у міжнародних економічних організаціях. Це сприяє створенню ефективних механізмів моніторингу та контролю, забезпечуючи відповідність національної економічної політики міжнародним стандартам.

Отже, можна стверджувати, що процес імплементации міжнародно-правових стандартів та інтеграції зарубіжного досвіду є фундаментальним для зміцнення національної економічної безпеки та стійкості держави в умовах глобалізованого світу.

Наукові праці таких учених, як О. Беляєвич, О. Вінник, В. Джуль, В. Король, А. Мазалова, М. Панченко, Г. Смолин, М. Тітова, В. Щербина, а також С. Чопра, Е. Пілс, Х. Ванг, Х. Ентоні, Дж. Вокер, М. Купер, С. Волклейт, Р. Мак Гаррі, Г. Мітен, М. Волш-Ділі, В. Волфорд та інші, стали значним внеском у розроблення та систематизацію правових основ зміцнення економічної безпеки в міжнародному контексті. Проте, незважаючи на суттєвий обсяг наукових розвідок, дослідження процесу інкорпорації зазначених стандартів у національне право все ще потребує більш глибокого й системного аналізу. Варто зазначити, що українські науковці, зокрема Я. Базиліук, С. Давиденко, Д. Венцовський, З. Гбур, Л. Томаневич, робили спроби дослідити особливості забезпечення економічної безпеки України в умовах гібридної агресії, що розпочалася в 2014 р., проте на сьогодні активізувалася низка нових ризиків і загроз, що потребують врахування у межах досліджуваної проблеми.

Актуальність і теоретична значущість зазначеної проблематики особливо посилюються в контексті розвитку сучасного конституційного та міжнародного права, вимагаючи продовження дослідницького пошуку в цій галузі.

Мета дослідження – вивчення процесу імплементації міжнародно-правових стандартів і зарубіжного досвіду в контексті правового забезпечення національної економічної безпеки.

Економічна безпека становить основу національної безпеки України, є ключовим елементом загальної безпеки країни та її національного суверенітету. Вона забезпечує підтримку всіх сфер системи національної безпеки, зокрема макроекономіки, оборони, фінансів, технологій та інших важливих аспектів, сприяючи становленню міцної держави, здатної захищати свої національно-економічні інтереси.

Національна економічна безпека України охоплює різноманітні сфери економіки, як-от: макроекономіка, фінанси, зовнішня економіка, наука, технології, інвестиції, енергетика та продовольство. Основні загрози для економічної безпеки країни на сучасному етапі охоплюють тіньову економіку, інфляцію, бюджетний дефіцит, безробіття, зниження капіталу, високий державний борг, неконтрольовану імміграцію та політичну нестабільність. Політика економічної безпеки ґрунтується на принципах, які визначають оцінку загроз та формування стратегії економічної безпеки.

Г. Мерніков підкреслює, що економічна безпека важлива для створення міцної держави, що захищає національні інтереси в економічній сфері¹, тоді як Я. Базилук визначає економічну безпеку як набір умов, що забезпечують підтримку економічних інтересів, стимулюють інновації та реформи, і протидіють зовнішнім економічним загрозам².

Л. Томаневич стверджує, що економічна безпека має гарантувати високий ступінь незалежності від стратегічних партнерів, тобто тих, хто може впливати на політичні рішення, неприйнятні з точки зору бізнесу³. На думку З. Гбур, економічна безпека означає надійний захист державою інтересів національної держави в економічній сфері від внутрішніх і зовнішніх втрат через застосування всіх необхідних засобів⁴.

В. Московець у процесі порівняння законодавства про економічну безпеку України та країн Європейського Союзу (далі – ЄС) виділяє різні аспекти, такі як промисловість, енергетика, зовнішня економіка, інвестиції, макроекономіка, продовольство, соціалка та фінанси⁵. Це порівняння дає підставу для розроблення стратегії розвитку економічної безпеки України з ураху-

¹ Мерніков Г, Європейська інтеграція України та економічна безпека держави <<https://web.archive.org/web/20030406220257/http://www.db.niss.gov.ua/docs/polmil/100.html>> (дата звернення: 15.12.2023).

² Базилук Я, Давиденко С, Венцковський Д, *Економічна безпека України в умовах гібридної агресії: аналіт. доп.* (НІСД 2017) 117.

³ Томаневич Л, 'Економічна злочинність як загроза національній безпеці держави' в *Економічна безпека України: стан, проблеми та перспективи: тези доповідей учасників Всеукраїнської науковопрактичної конференції (22 квітня 2016 р.)* (Томаневич Л упоряд, ЛьвДУВС 2016) 291.

⁴ Гбур З, 'Методи та принципи державного управління економічною безпекою' (2017) 10 Молодий вчений 762.

⁵ Московець В, 'Економічна безпека і роль держави в забезпеченні інтеграції у світове господарство' в *Правове регулювання економічної безпеки України в умовах євроінтеграції: збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції* (ХНУВС 2013) 56.

ванням стандартів ЄС. В Україні та ЄС економічна безпека розглядається як важлива складова національної безпеки, що спрямована на усунення загроз і забезпечення життєвого рівня населення за участі державних органів та приватного бізнесу.

На основі зазначеного вище констатуємо, що необхідно розглянути моделі та системи забезпечення національної економічної безпеки, які застосовуються у країнах світу. Пропонуємо для розгляду такі моделі забезпечення національної економічної безпеки, які застосовуються в іноземних країнах: японська – модель, спрямована на забезпечення внутрішньої соціальної безпеки; американська – модель, орієнтована на поєднання внутрішньої та зовнішньої безпеки, яка слугує взірцем для більшості держав; китайська модель є концентрованим вираженням систем безпеки держав, що здійснюють будівництво соціалістичного суспільного ладу; моделі, властиві державам, які тільки здобули незалежність, а також здійснюють активну переорієнтацію свого розвитку.

В ЄС економічна безпека пов'язана з його роллю в світовій економіці та охоплює різні напрями, такі як промисловість, енергетика, зовнішня економіка, інвестиції, макроекономіка тощо. Національні методи нагляду в країнах світу спрямовані на зменшення вразливості економіки, розроблення законодавчої бази, забезпечення конкуренції, валютного контролю, стабільності валюти, сприятливих умов для бізнесу, а також захист вітчизняних виробників. Україні рекомендовано впроваджувати міжнародний досвід для забезпечення національної економічної безпеки на основі врахування досвіду провідних країн і визначення основних загроз.

Основні загрози економічній безпеці України охоплюють неефективність держсектору, правову нестабільність, відсутність конкурентного середовища, незбалансованість людського потенціалу, низькі зарплати, сировинну залежність і нецільове використання міжнародної допомоги. Стратегія національної безпеки України передбачає контроль імпортно-експортної діяльності, протидію незаконній економіці, зміцнення економіки, захист від збройної агресії, правовий захист бізнесу, захист банківської системи, зміцнення інституційної спроможності, залучення іноземних інвестицій, деолігополізацію, демонополізацію, дерегуляцію, спрощення податкової системи та забезпечення цілісності інфраструктури⁶.

Для ефективної інтеграції в міжнародну економічну безпеку держави мають підтримувати адаптивність економіки, розширювати зовнішньоекономічні зв'язки, підвищувати ефективність і конкурентоспроможність національного виробництва, оптимізувати зовнішню торгівлю, забезпечувати стабільність фінансів, доступ до іноземних ресурсів, а також розвивати міжнародні транспортні та комунікаційні системи. Регулювання зовнішньоекономічної діяльності має бути ефективним і соціально спрямованим. За Р. Невсоном, основні загрози на міжнародному рівні охоплюють ізоля-

⁶ Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року “Про Стратегію національної безпеки України”: Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020 <<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>> (дата звернення: 14.12.2023).

цію, низьку конкурентоспроможність, дефіцит торговельного балансу, залежність від імпорту, високий зовнішній борг, слабкий експортний та валютний контроль, а також недостатність інфраструктури для підтримки зовнішньоекономічної діяльності⁷.

Міжнародна економічна інтеграція – це процес, що передбачає зближення національних економічних і правових механізмів держав через поглиблення економічної взаємодії, узгодження міждержавної політики та структурні зміни на основі міжнародних договорів, що часто призводить до формування нових міжнародно-правових та економічних об'єднань.

Умовами досягнення інтеграції між державами, як зазначає К. Бесселінг, є порівнювані політичні й економічні показники учасників інтеграційного об'єднання, а також їхній можливий історичний взаємозв'язок і взаємовигідні економічні та політичні перспективи спільного розвитку, як це відбувається в разі інтеграції на євразійському просторі⁸.

Критерій змісту процесу інтеграції дає змогу розрізняти функціональні форми інтеграції: спільні спілки (*Benelux Union*), функціональні та галузеві спілки (*European Atomic Energy Community, EAEC (Euratom)*). За критерієм ставлення до зовнішнього світу виділяються союзи закриті (автаркічні), напівзакриті (відкриті лише для країн певного регіону), відкриті для зовнішнього світу. Відповідно до критерію сфери дії розрізняються обмежені за складом союзи (*Союзна держава росії та білорусії*) та союзи, що об'єднують велику кількість сторін (*EU*). Можна також виділити інтеграційні об'єднання різних за рівнем розвитку країн: союзи розвинутих країн (*EU, NAFTA*), союзи країн, що розвиваються (*ASEAN*), союзи країн із перехідною економікою (*СНД*)⁹.

Ця класифікація допомагає зорієнтуватися у розстановці соціально-політичних сил і спрогнозувати міжнародно-правову позицію кожної групи країн щодо того чи іншого актуального питання сучасних міжнародних економічних відносин. Проте вона має умовний характер, оскільки цілком можливо, що подальший розвиток нових технологій призведе до виходу на передові позиції таких країн, на які нині мало хто звертає увагу.

Водночас можна виділити, з певним ступенем схематичності, такі напрями розвитку економічної безпеки: 1) створення зони вільної торгівлі (усуваються внутрішньорегіональні бар'єри на шляху просування товарів та послуг); 2) утворення митного союзу (вводяться узгоджені зовнішні тарифи для захисту економічних інтересів країн, що об'єдналися); 3) формування єдиного ринку (ліквідуються внутрішньорегіональні бар'єри під час використання виробничих чинників); 4) організація валютного союзу (гармоні-

⁷ Newson R, Counter-Unconventional Warfare Is the Way of the Future. How Can We Get There? <www.smallwarsjournal.com/blog/counter-unconventional-warfare-is-the-way-of-the-future-how-can-we-get-there> (accessed: 15.12.2023).

⁸ Luijff E, Besseling K, Graaf P, 'Nineteen National Cyber Security Strategies' (2013) 9 International Journal of Critical Infrastructure Protection 3–31.

⁹ Statement for the Record, Worldwide Threat Assessment of the US Intelligence Community, Senate Select Committee on Intelligence, Daniel R. Coats, Director of National Intelligence, May 11, 2017 <<https://www.intelligence.senate.gov/sites/default/files/documents/os-coats-051117.pdf>> 67 (accessed: 15.12.2023).

зуються грошова, податкова та валютна сфери); 5) створення економічного союзу (формуються наднаціональні органи господарської координації з єдиною грошовою системою, загальним центральним банком, уніфікованою податковою та загальною економічною політикою).

При цьому варто враховувати, що теоретично для інтеграції держав можливі три варіанти (моделі) зближення (перша модель базується на виробленні та прийнятті єдиного міжнародно-правового акта, що є міжнародним договором; друга модель може ґрунтуватися на модельному законодавстві; третя модель передбачає використання методу прямої (жорсткої) уніфікації у межах прийняття одноманітного уніфікованого акта міждержавного об'єднання). При цьому варто зазначити, що міждержавна інтеграція у світі відбувається за одночасного розвитку процесів глобалізації та регіоналізму.

Сучасна система міжнародної економічної безпеки має низку характерних рис. По-перше, реальні глобалізаційні досягнення зосереджені майже винятково у сфері торговельно-економічного експансіонізму, тобто до всебічної глобалізації ще далеко. По-друге, хоча міжнародна економічна безпека – явище, об'єктивно обумовлене розвитком промисловості, активізацією транскордонних перетоків капіталу тощо, однак це явище є керованим шляхом застосування міжнародно-правових інструментів (міжнародних договорів, організацій тощо) у різних сферах, тобто воно або стимулюється, або пригнічується. По-третє, не знімається з порядку денного конкуренція глобальної та регіональної тенденцій розвитку (практика показує, що такі інтеграційно-орієнтовані системи, як ЄС, НАФТА і навіть Світова організація торгівлі, мають складну процедуру прийняття нових членів, а отже, навряд чи служать інтересам справжньої глобалізації).

С. Шаптала виділяє п'ять основних напрямів забезпечення міжнародної економічної безпеки: фінансову глобалізацію, інтенсифікацію світової торгівлі, регіоналізацію економіки, розвиток всесвітніх транснаціональних корпорацій і процеси зближення національних економік (конвергенцію)¹⁰.

Розвиток системи забезпечення міжнародної економічної безпеки призводить до таких економічних явищ, як проникність міждержавних кордонів вільного руху фінансових потоків, переміщення товарів, послуг, технологій, робочої сили, тобто до поширення правових режимів найбільшого сприяння та національного режиму у згаданих сферах. Держави з ринковою економікою зближуються за рівнем цін на товари, прибутковості підприємств та зарплат, зростає число та розмір злиття компаній у середині держав та на міжнародному рівні.

Відбувається приватноуніверсалізація ринкових відносин через утвердження єдиних економічних принципів, звичаїв та правових норм для системи забезпечення міжнародної економічної безпеки, а в результаті – посилення взаємозв'язку та взаємозалежності національних ринків держав. До негативних аспектів глобалізації передусім належить той факт, що головна цінність капіталізму – отримання прибутку – призводить до нерів-

¹⁰ Шаптала С, 'Щодо вдосконалення державно-правового забезпечення економічної безпеки України в умовах реформування суспільства' (2013) 2 Право і суспільство 134–40.

номірного розвитку країн, що розвиваються, до концентрації могутності в одних руках, до експлуатації праці капіталом і розшарування суспільства (збагачення багатих і зубожіння бідних) і в кінцевому підсумку до глобальної економічної кризи¹¹.

Розширення, інтенсифікація глобалізаційних процесів зумовлюють небезпеку втрати суверенітету, економічної незалежності держави. Простір маневру держави в економічній сфері також дедалі більше звужується внаслідок підвищення мобільності капіталу, діяльності транснаціональних корпорацій та розповсюдження інтернету.

Відповідно, натеper можна виділити такі глобальні економічні проблеми, що безпосередньо впливають на забезпечення міжнародної економічної безпеки.

1. Еволюція технологічного укладу – формування нових технологій призводить до виникнення нових сегментів економіки, до перерозподілу світових ресурсів між секторами економіки та регіонами планети, появи нових вагомих суб'єктів економіки, нових видів і навіть типів кримінальної економіки й економічної злочинності, трансформації цільових функцій значних сегментів економіки, створює нові умови конкуренції, зокрема через використання нових технологій з метою розвитку тіньових і кримінальних економічних суб'єктів, а також актуалізує нові виклики та загрози для економічних конструкцій і відносин.

2. Перехід значної кількості країн від постіндустріальної до інноваційної економіки – більшість країн демонструє стійку сучасну загальносвітову тенденцію переходу від постіндустріальної економіки до інноваційної, що базується на новій технологічній базі, заснованій на використанні новітніх досягнень у галузі біотехнологій, інформатики та нанотехнологій, універсального визначення якої поки що не існує.

3. Відставання окремих країн у науково-технологічному розвитку (його неналежна організація) – сучасний етап характеризується наявністю невирішених проблем, що перешкоджають науково-технологічному розвитку: за наявного позитивного досвіду реалізації масштабних технологічних проєктів зберігається проблема несприйнятливості економіки до інновацій, що перешкоджає практичному застосуванню результатів і розробок; слабка взаємодія сектору досліджень і розробок із реальним сектором економіки, розімкненість інноваційного циклу. Усе це призводить до того, що державні інвестиції в людський капітал фактично забезпечують зростання конкурентоспроможності інших економік.

4. Гіперконкуренція, що виражає конкурентну боротьбу народів і націй, в якій використовуються будь-які її форми – від суперництва фірм на глобальних ринках, маніпулювання фінансовим і міжнародним правопорядками до холодної та гібридних воєн, причому в ній первинні дії суб'єктів приватного права (економічних суб'єктів), а держава діє як помічник інститутів приватного права – компаній, транснаціональних корпорацій, які заснову-

¹¹ Алямкін Р, 'Правове забезпечення національної інформаційної безпеки' (2013) 4 Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України 92.

ються, як правило, приватними особами, а не державною владою (важливими факторами є: перетворення Китаю та Індії на основні локомотиви світового економічного зростання, поява нових світових центрів економічного розвитку в Азії та Латинській Америці, подолання енергетичних бар'єрів зростання, зокрема завдяки підвищенню енергоефективності та розширення використання альтернативних видів енергії за умови збереження тенденції до подорожчання енергоносіїв, посилення дисбалансів у світовій торгівлі, руху капіталів, що сприяє зміні курсів світових валют і розбудові інститутів світової економіки (світового економічного порядку), світової фінансової архітектури).

5. Геоекономічні війни із застосуванням санкційних режимів – наслідком дефіциту природних ресурсів, що посилюється, стає зростання гео економічних воєн (ірано-іракська війна, війна в Перській затоці, американо-іракська війна, вторгнення в Афганістан, Лівію, Сирію та ін.); незалежно від індивідуальних характеристик конкретного санкційного режиму, що вводиться тим чи іншим суб'єктом (групою суб'єктів) у рамках гео економічної війни щодо тієї чи іншої країни, загалом для нього характерні такі особливості: заборони й обмеження на здійснення економічної діяльності (за галузями, секторами, стосовно окремих суб'єктів господарювання), додаткові вимоги до суб'єктів господарювання, вчинених ними угод тощо; терміновий характер (обмежений у часі), введення у спеціальному (особливому) порядку, що вимагає розроблення механізмів, спрямованих на захист прав і законних інтересів суб'єктів господарювання (гарантії, форми та способи захисту та ін.), що несуть на собі тягар санкційної політики, що проводиться¹².

Однією з проблем сучасної системи міжнародної економічної безпеки є нездатність відповідати потребам суспільства через відставання правових регуляторів. Це вимагає розроблення нових положень для вдосконалення правового захисту глобальних економічних інтересів, щоб адаптувати систему до сучасних відносин і створити адекватні умови для ефективної реакції на виникаючі загрози. Значущість правового захисту має відповідати динаміці розвитку глобальної економічної спільноти¹³.

Відповідно в системі норм права, що регулюють забезпечення міжнародної економічної безпеки, доцільно виділити з урахуванням необхідності побудови відповідної правової конструкції два аспекти: зовнішній, або формальний (ієрархічна сукупність нормативних правових актів і норм, що в них містяться, як правовий комплекс, що регулює виникаючі та панівні відносини між відповідними суб'єктами та їхніми групами з метою створення правових умов для забезпечення міжнародної економічної безпеки); і змістовий (концепція правового забезпечення міжнародної економічної безпеки, що є системою поглядів щодо цілей, завдань, принципів і напрямів правового регулювання зазначеного типу безпеки).

¹² Костицький В, 'Інформаційна війна проти України – виклик світовому порядку' <<https://oksamyt.org/0202201511>> (дата звернення: 15.12.2023).

¹³ Лещенко О, "Гібридна війна" як науковий конструкт: проблеми пошуку термінологічної та концептуальної сутності? (2017) 117 Гілея: науковий вісник 263.

Отже, сучасні реалії вимагають розроблення концепції правового забезпечення міжнародної економічної безпеки з урахуванням необхідності відображення в ній низки концептів нової науково обґрунтованої парадигми захисту глобальних економічних інтересів:

- базових положень теорії захисту глобальних економічних інтересів, їхніх суттєвих ознак як об'єкт захисту, а також правової характеристики сучасних загроз цим інтересам, оцінювання їхньої реальності (відмінності від ризиків і викликів);

- структури (основних елементів) механізму захисту глобальних економічних інтересів, застосування якого дасть змогу адекватно протидіяти на основі застосування ризикоорієнтованого підходу реальним і потенційним загрозам з урахуванням особливостей різних видів захисту;

- специфіки організації (системно-структурної побудови) діяльності щодо захисту глобальних економічних інтересів із конкретизацією компетенції всіх суб'єктів захисту та визначенням напрямів підвищення ефективності їхньої взаємодії на внутрішньодержавному та міждержавному рівнях;

- змісту та структури базового й інших правових режимів захисту глобальних економічних інтересів із визначенням правових та організаційних аспектів діяльності суб'єктів захисту у межах окремих видів зазначених режимів;

- особливостей міжнародно-правового захисту глобальних економічних інтересів з урахуванням досвіду зарубіжних держав і визначення підходів до вирішення проблеми їхнього захисту в межах панівних інтеграційних утворень;

- комплексних рекомендацій (пропозицій) щодо організації ефективного захисту на основі формування оптимальної стратегії захисту глобальних економічних інтересів¹⁴.

Вважаємо, що структурні елементи правовідносин у сфері забезпечення міжнародної економічної безпеки можна характеризувати так:

- цілі регулювання – забезпечення сталого розвитку, стимулювання ефективності функціонування світового ринку в умовах економічної конкуренції, сприяння вирівнюванню попиту та пропозиції на світовому ринку на користь економічного зростання держав-членів, реалізація основних свобод (вільного руху товарів, осіб, послуг, капіталів), підвищення рівня життя та добробуту населення всіх країн світу з дотриманням екологічних імперативів;

- суб'єкти регулювання – насамперед інститути й органи ООН, різні міжнародні інституції держави, підприємства й індивіди;

- об'єкт регулювання – регулювання економічних відносин публічно-та приватноправового характеру в межах світового ринку;

- джерела – первинне та вторинне право (матеріальне та процесуальне), міжнародне право та національне право держав;

¹⁴ The Three Ages of NATO: An Evolving Alliance (Speech by NATO Secretary General Jens Stoltenberg at the Harvard Kennedy School) <www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_135317.htm> (accessed: 15.12.2023).

– метод регулювання – використання у взаємозв'язку публічно- та приватноправових механізмів регулювання вільного руху товарів, осіб, послуг та капіталів, створення технічних стандартів під егідою інститутів ООН та адміністративно-правових механізмів, спрямованих на регламентацію сумлінної конкуренції та валютної сфери;

– просторова сфера регулювання – територія усіх країн світу.

Висновки. Отже, з наведених досліджень можна зробити висновок, що кожна аналізована країна сформуvala власну концепцію економічної безпеки, усвідомила унікальність проблем власної економічної системи та вжила дієвих заходів щодо подолання негативних тенденцій за допомогою державного регулювання. Нині забезпечення економічної безпеки має стати основним напрямом зовнішньої політики української країни. Якщо ми розглядаємо можливість впровадження міжнародного досвіду публічного менеджменту для забезпечення економічної безпеки Української держави, то варто пам'ятати, що цей процес надто трудомісткий. Тобто Україна не може скопіювати усю систему правового забезпечення економічної безпеки провідних країн світу, а має враховувати певні окремі елементи у процесі побудови власної концепції та створення власної ефективної моделі для досягнення ефективності економічної безпеки.

REFERENCES

Bibliography

Authored books

1. Bazyliuk Ya, Davydenko S, Ventskovskiy D, *Ekonomichna bezpeka Ukrainy v umovakh hibrydnoi ahresii* (NISD 2017).

Journal articles

2. Luijff E, Besseling K, and Graaf P, 'Nineteen National Cyber Security Strategies' (2013) 9 International Journal of Critical Infrastructure Protection.
3. Aliamkin R, 'Pravove zabezpechennia natsionalnoi informatsiinoi bezpeky' (2013) 4 Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoi Rady Ukrainy (in Ukrainian).
4. Hbur Z, 'Metody ta pryntsyipy derzhavnoho upravlinnia ekonomichnoiu bezpekoiu' (2017) 10 Molodyi vchenyi.
5. Leshchenko O, "'Hibrydna viina" yak naukovyi konstrukt: problemy poshuku terminologichnoi ta kontseptualnoi sutnosti' (2017) 117 Hileia: naukovyi visnyk: zb. nauk. Prats.
6. Shaptala C, 'Shchodo vdoskonalennia derzhavno-pravovoho zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy v umovakh reformuvannia suspilstva' (2013) 2 Pravo i suspilstvo.

Conference papers

7. Moskovets V, 'Ekonomichna bezpeka i rol derzhavy v zabezpechenni intehratsii u svitove gospodarstvo' v *Pravove rehuliuvannia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy v umovakh yevrointehratsii: zbirnyk naukovykh prats Vseukraiinskoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (KhNUVS 2013).
8. Tomanevych L, 'Ekonomichna zlochynnist yak zahroza natsionalnii bezpetsi derzhavy' v Tomanevych L (red) *Ekonomichna bezpeka Ukrainy: stan, problemy ta perspektyvy: tezy dop. uchastykiv Vseukr. nauk.-prakt. konf.* (LvDUVS 2016).

Websites

9. Newson R, 'Counter-Unconventional Warfare Is the Way of the Future. How Can We Get There?' <www.smallwarsjournal.com/blog/counter-unconventional-warfare-is-the-way-of-the-future-how-can-we-get-there> (accessed: 15.12.2023).
10. Kostytskyi V, 'Informatsiina viina proty Ukrainy – vyklyk svitovomu poriadku' <www.oksamyt.org/2015/02/02/0202201511> (accessed: 20.12.2023).
11. Mernikov H, 'Yevropeiska intehratsiia Ukrainy ta ekonomichna bezpeka derzhavy' <www.db.niss.gov.ua/docs/polmil/100.htm> (accessed: 12.12.2023).

Victoria Levkivska

IMPLEMENTATION OF INTERNATIONAL LEGAL STANDARDS
AND FOREIGN EXPERIENCE OF LEGAL ENSURING
OF NATIONAL ECONOMIC SECURITY

ABSTRACT. Ensuring the economic security of the country acquires special significance in the conditions of modern market transformation, globalization and European integration. This actualizes the problem of implementing the international experience of public administration to ensure national economic security, and at the same time requires taking into account the peculiarities of the functioning of the Ukrainian state at the current stage and the experience it has acquired in the field under study. The process of adapting international norms and practices to the national legal field involves a complex approach that includes not only legislative harmonization, but also the development of relevant institutional mechanisms. It is substantiated that the implementation of international legal standards and integration of foreign experience is fundamental for strengthening the national economic security and stability of the Ukrainian state in the conditions of the globalized world.

The purpose of the article is to study the process of implementation of international legal standards and foreign experience in the context of legal support of national economic security.

The article examines the models and systems of ensuring national economic security in various countries of the world, in particular Japan, the USA, China, as well as the states that have recently gained independence. It was established that each of the countries formed its own concept of economic security based on the awareness of the uniqueness of the problems of its own economic system and took effective measures to overcome negative trends with the help of state regulation. Different directions of ensuring economic security in the European Union are analyzed, covering industry, energy, foreign economy and other areas.

Recommendations are offered for Ukraine regarding the implementation of international experience to ensure national economic security: supporting the adaptability of the economy to global changes, expanding foreign economic ties, increasing the efficiency and competitiveness of national production, optimizing foreign trade, ensuring the stability of the state's financial condition, attracting foreign investments and developing international transport and communication systems. Emphasis is placed on the need to ensure access to foreign resources and the development of a sound system of state regulation of foreign economic activity. The main threats to Ukraine are identified, in particular: inefficiency of the state sector, legal instability, lack of competition, etc. It has been proven that in modern conditions, ensuring economic security should become the main direction of the foreign policy of the Ukrainian state.

KEYWORDS: legal support; national economic security; international legal standards; integration; hyper competition.